

Valmistelija

Tekninen johtaja Janne Karhu, 040 544 3219

Lausuntopyyntö

Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaiHEMAAKUNTAKAAVA on edennyt maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaiseen ehdotusvaiheen viranomaislausuntokierrokseen.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallitus on 19.12.2023 (§ 178) hyväksynyt energia- ja ilmastovaiHEMAAKUNTAKAAVAN ehdotuksen lausuntoaineiston maankäyttö- ja rakennusasetuksen 13 §:n mukaisesti kuultavaksi. Tämä kuulemiskierros ei ole julkinen, joten lausunnot pyydetään ainoastaan niiltä tahoilta, jotka sisältyvät asetuksen kirjaukseen. Saatuihin lausuntoihin laaditaan vastineet, jotka käsitellään maakuntahallituksessa. Mahdollisiin saapuviiin mielipiteisiin kaava-aineistosta ei anneta vastineita. Viranomaislausuntovaiheen (MRA 13 §) kaavaehdotusaineisto on liitetty Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaiHEMAAKUNTAKAAVAN julkisille verkkosivuille.

<https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/>

Lausunto tulee toimittaa 23.2.2024 mennessä Pohjois-Pohjanmaan liiton kirjaamoon.

Tekniset ja ympäristöpalvelut on tutustunut kaava-aineistoon ja valmistellut lausuntoa. Lausuntoa valmistellaan kaupunginhallituksen kokouksessa 6.2.2024 ja jätettävä lausunto esitetään päätettäväksi kokouksessa 20.2.2024.

Taustaa

Maakuntakaavassa esitetään vaikutuksiltaan vähintään seudullisesti merkittävät tv-alueet erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä. Seudullisen kokoluokan tuulivoimaloiden alueeksi on maa-alueilla (tv-1) määritelty pintaalaltaan vähintään 7 km² suuruiset tuulivoimaloiden alueet. Tälle alueelle voisi sijoittua noin 7 voimalaa, mikä ylittää nykyisillä tuulivoimaloiden tehoilla YVA-menettelyn rajan (45 MW). Maakuntakaavassa osoitettujen seudullisesti merkittävien tuulivoimala-alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulipuistoja, jotka eivät ole merkitykseltään seudullisia.

Ennen energia- ja ilmastovaiHEMAAKUNTAKAAVA uudistuksen käynnistämistä tehdyssä Pohjois-Pohjanmaan liiton Tuuli-hankkeen sijainninhajausmallissa Pudasjärvellä tai sen rajoilla tunnistettiin 24 kappaletta tv-3 ehkä-merkinnällä olevia tuulivoimapotentialisia alueita. Sen aikaisessa esityksessä ei ollut käytettävissä vielä kaikkia selvityksiä, jotka ovat valmistuneet myöhemmin, kuten maakotkaselvitys ja maisemaselvitys.

Energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavan luonnosvaiheessa Pudasjärvelle oli osoitettu 10kpl tuulivoimapotentiaalisia tv-3 alueita (sijainninohjausmallin ehkä-alueita). Kaupunki jätti kaavaluonnoksesta lausunnon KH 13.09.2022 § 292, jossa peräänkuulutettiin maakuntakaava-alueiden rajausten yleispiisteisyyttä, sekä maakuntakaavan mahdollistavaa esitystapaa selvittää alueiden soveltuvuus tarkemmin yleiskaavoitusvaiheessa ja vasta siinä vaiheessa valita parhaiten soveltuvat alueet.

Pudasjärven omassa tuulivoimaselvityksessä tunnistettiin yhteensä 51 kappaletta potentiaali-alueita jotka luokiteltiin soveltuvuuden perusteella luokkiin 1-3. Selvityksen jälkeen on laadittu ja päätetty Pudasjärven tuulivoimaohjelma 2030, VALT 22.05.2023 § 30.

Energia ja ilmastovaihemaaakuntakaavan ehdotuksen sisältö

Energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavan ehdotusvaiheen kaavaratkaisun ja vaikutusten arvioinnin tueksi on valmistunut aikasempien selvityksien lisäksi maakotkaselvitys ja maisemaselvitys, joiden tulokset ovat tuoneet tärkeää laadullista taustatietoa maakuntakaavan yhteisvaikutusten arviointiin. Natura-alueiden selvitys valmistuu huhtikuussa 2024 ja sen tulokset ovat käytettävissä maakuntakaavaehdotuksen julkisessa kuulemisessa.

Lisäksi tuulivoimarakentamiseen soveltuvien alueiden sijoittumiseen ovat kaavaratkaisussa vaikuttaneet tuulivoimahankkeiden YVA- ja kaavoitusmenettelyiden aikana laaditut selvitykset ja vaikutusten arvioinnit, viranomaisten ja kuntien näkemykset viranomaisneuvotteluiden, työneuvotteluiden ja TUULI-hankkeessa käydyn vuoropuhelun kautta, osallisten palaute kaavatyön eri vaiheissa ja maakuntahallituksen ohjaus. Energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavan ehdotusvaiheessa on tarkasteltu ja arvioitu kaikki maakuntakaavan luonnoksessa osoitetut tv-alueet (79 kpl) ja luonnoksen tv-alueiden ulkopuolelle jääneet sijainninohjausmallin mukaiset ehkä-alueet (128 kpl). Ehdotusvaiheessa on kunnan toiveesta tarkasteluun otettu mukaan kaksi TUULI-hankkeessa kuntien aiemmalla omalla päätöksellään luokittelemaa ei-aluetta Oulussa ja Pudasjärvellä (Koirasuo tv-3 521).

Sähköverkon merkinnällä on kaavaehdotuksessa osoitettu Pudasjärven alueella sähköverkon kehittämistarpeet, Pudasjärvi-Herva (li) 400 kV, Pontema (Utajärvi) – Pudasjärvi - Pirttikoski 400 kV, Herva – Pärjä 400 kV, Ylikiiminki - Pudasjärvi 110 kv ja Pudasjärvi - Ranua 110 kv.

Maakuntatason ekologiset yhteydet mahdollistavat tietyille lajeille välttämättömät vuotuiset vaellukset ja turvaavat eläinten levittäytymisen. Ekologisten yhteyksien leveys vaihtelee muutamasta sadasta metristä kilometriin ja mitä leveämpi ja hyvälaatuisempi yhteys on, sitä paremmin se myös toimii. Leveys vaihtelee huomattavan paljon taajamien ja haja-asutusalueiden välillä ja kaupungeissa eläimille kelpaavat liikkumiseen hyvinkin pienialaiset metsäkaistaleet. Pohjois-Pohjanmaan lajisto on pääasiassa metsäisiin elinympäristöihin sopeutuneita lajeja, joten niiden liikkumista turvaavien yhteyksien tulee myös olla metsäisiä. Metsäistä verkostoa tukevat pellot, mutta niitä voidaan pitää liikkumisen kannalta toissijaisina metsiin verrattuna.

Pudasjärven alueelle ehdotuksessa osoitettuja kohteita ovat yhteydet Haapajärvi – Litokaira (2), Pyhäjärvi – Syöte (8), Olvassuo – li (10) ja Olhava – Oulanka (11). Yhteyksillä on vaikutusta maankäytön suunnitteluun niiden lähialueilla.

Kaavaehtotuksessa esitetyt tuulivoima-alueet poikkeavat aikaisemmasta kaavaluonnoksesta.

Ehdotuksessa esitetyt tuulivoima-alueet, 7kpl:

Pukasuo tv-1 408 (Alueella aktiivinen hanke)

Kuikkasuo tv-1 410 (Alueella aktiivinen hanke)

Maukku tv-1 411

Koiravaara tv-1 416.

Alueet on nostettu ehdotukseen uusina alueina sijainninohjausmallin mukaisesti.

Koppelonsaarensuo tv-1 526 (Alueella aktiivinen hanke)

Alueen raja-alue mukaillee luonnoksessa osoitettua tv-alueita.

Palovaara-Lakisuo tv-1 522 (Pärjä) (Tuulivoimaosayleiskaavoitus käynnissä)

Aluetta on pienennetty maankäyttövaikutusten vuoksi kasvattamalla etäisyyttä ydinreiviiriin. Lisäksi aluetta on rajattu kasvattamalla etäisyyttä Ruosuo-Isosuo Natura-alueeseen.

Aittovaara tv-1 524 (Tuulivoimaosayleiskaavoitus käynnissä)

Aluetta on pienennetty koillis- ja pohjoisosasta. Alueen rajaukseen ovat vaikuttaneet Natura- ja maisemavaikutukset, joista merkittävimmät kohdistuvat maakunnallisesti arvokkaaseen Taipaleenharjun kulttuurimaisema-alueeseen ja Aittovaaran (SPA) Natura-alueeseen. Lisäksi rajaukseen on vaikuttanut Aittovaara-Laattaikon pohjavesialueen sijainti.

Luonnosvaiheen jälkeen ehdotuksesta poistettuja alueita, 7kpl:

Karkuvaara tv-3, 518

Merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat maisemavaikutuksiin ja asutukseen. Alueen pohjoispuolella sijaitsee valtakunnallisesti arvokas Iijokivarren jokivarsimaisemat ja lounaispuolella Jongun, Jaurakan ja Puhoksen maakunnallisesti arvokas joki- ja järvimaisemat ja Puhoksen maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (MRKY). Yhteisvaikutuksia maisemaan lisää länsipuolelle rakentunut Tolpanvaaran tuulivoimapuisto. Maisemaan kohdistuvien merkittävien haitallisten vaikutuksen vuoksi alueelle ei ole osoitettu seudullisesti merkittävää tuulivoima-alueita.

Rytisuo tv-3, 519

Merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat alueen maankäyttövaikutuksiin ja maisemavaikutuksiin sekä asutukseen. Maankäyttövaikutukset kohdistuvat lähes koko alueelle. Alueen pohjoispuolella sijaitsee valtakunnallisesti arvokas Iijokivarren jokivarsimaisemat ja eteläpuolella Jongun, Jaurakan ja Puhoksen maakunnallisesti arvokas joki- ja järvimaisema-alue. Yhteisvaikutuksia lisää itäpuolelle rakentunut Tolpanvaaran tuulivoimapuisto. Maankäyttövaikutusten kohdistuvien merkittävien haitallisten vaikutuksen vuoksi alueelle ei ole osoitettu seudullisesti merkittävää tuulivoima-alueita.

Korpisuo tv-3, 520 (Alueella aktiivinen hanke)

Alueen merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat luonnonympäristöön. Alueen ympärille sijoittuu useita suojelualueita kuten Karhusuo, Puolivälinsuo ja Iso Teerisuo. Alueen luoteispuolelle sijoittuu Sumusuo Natura-alue SCI/SPA ja hieman etäämmälle laaja Litokairan Natura-alue. Litokaira kuuluu kansainvälisesti tärkeään lintualueeseen (IBA) ja lisäksi

Sumusuon ja Iso Teerisuon kanssa Suomen tärkeään lintualueeseen (FINIBA) ja maakunnallisesti tärkeään lintualueeseen (MAALI). Alue sijoittuu Litokairan läheisyydessä myös yhdelle maakunnan tärkeimmistä erämaisista alueista ja luonnonrauha-alueista. Luonnoksessa osoitettu tv-alueen epäsopusuhtainen muoto ei tue seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen perusteita. Edellä esitettyjen perusteella aluetta ei osoiteta maakuntakaavassa seudullisesti merkittävänä tuulivoimaloiden alueena.

Koirasuo tv-3, 521 (Alueella aktiivinen hanke)

Alueen merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat luonnonympäristöön. Alueen ympärille sijoittuu useita suojelualueita kuten Puolivälinsuo ja Karhusuo. Alueen länsipuolelle sijoittuu Sumusuon Natura-alue SCI/SPA ja hieman etäämmälle laaja Litokairan Natura-alue. Litokaira kuuluu kansainvälisesti tärkeään lintualueeseen (IBA) ja lisäksi Sumusuon ja Iso Teerisuon kanssa Suomen tärkeään lintualueeseen (FINIBA) ja maakunnallisesti tärkeään alueeseen (MAALI). Alue sijoittuu Litokairan läheisyydessä myös yhdelle maakunnan tärkeimmistä erämaisista alueista ja luonnonrauha-alueista. Luonnoksessa osoitettu tv-alueen epäsopusuhtainen muoto ei tue seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen perusteita. Edellä esitettyjen perusteella aluetta ei ole osoitettu maakuntakaavassa seudullisesti merkittävänä tuulivoimaloiden alueena.

Kivari tv-3, 523 (Tuulivoimaosayleiskaavoitus käynnissä)

Alueen merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat linnustoon, suojelualueisiin ja maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen. Merkittäviä haitallisia vaikutuksia maakotkaan muodostuu koko alueelta. Alueen itä ja kaakkoispuolella sijaitsee Ohtosuon Natura-alue SCI/SPA. Kivarinjoen suot -FINIBA-alue sijoittuu kaakkoispuolelle ja maakunnallisesti arvokas Ahosuo-Isosuo-Penikkasuon lintualue (MAALI) alueen pohjoispuolelle sekä Rojolanperänsuot MAALI-alue itäpuolelle. Alueen koillispuolelle sijoittuu maakunnallisesti arvokas maisema-alue, Pärjänsuon asutusmaisema ja Pärjänsuon maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Linnustoon, erityisesti maakotkaan kohdistuvien haitallisten vaikutusten vuoksi aluetta ei ole osoitettu seudullisesti merkittävänä tuulivoimaloiden alueena.

Uolevinsuo – Vilmivaara tv-3, 525 (Alueella aktiivinen hanke)

Alueen merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat maakotkaan ja Natura-alueisiin. Alueen länsipuolella sijaitsee Kaahlo-oja-Susisuon Natura-alue (SCI/SPA). Maakotkaan kohdistuvia haitallisia vaikutuksia muodostuu lähes koko alueelta. Alueen etelä- ja kaakkoispuolen tuulivoimarakentamisesta kohdistuu vaikutuksia Nurmiharjun maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön ja Pärjänsuon maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen sekä Livojokivarren asutukseen. Vaikutuksia kohdistuu myös pohjoispuolella sijaitsevaan Kelankylään Ranuan puolella. Linnustoon, erityisesti maakotkaan kohdistuvien haitallisten vaikutusten vuoksi aluetta ei ole osoitettu seudullisesti merkittävänä tuulivoimaloiden alueena.

Isokivensuo tv-3, 527

Alueen merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat maisemaan, linnustoon ja virkistykseen. Alue sijoittuu maakotkareviirille ja alueen vaikutukset maakotkaan kohdistuvat merkittävälle osalle aluetta. Alueen pohjois- ja luoteispuolella sijaitsee maakunnallisesti arvokas Jongun-Jaurakan ja Puhoksen joki- ja järvimaisemat ja Puhoksen maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (MRKY). Alueen poikki kulkee myös UKK-reitti. Alueen eteläpuolella sijaitsee Kainuun vaarajakson metsät FINIBA-

alue ja Siikavaaran - Korpjoen seudun Natura-alue SCI.
Linnustovaikutusten, erityisesti maakotkaan kohdistuvien vaikutusten sekä maisemaan ja retkeilyyn liittyvien vaikutusten vuoksi aluetta ei ole osoitettu seudullisesti merkittävänä tuulivoimaloiden alueena.

Osa poistuvista, luonnoksessa osoitetuista, tv-alueista korvautuu lainvoimaisella 1. tai 3. vaihemaakuntakaavan tv-alueella. Myös tässä tapauksessa muutos perustuu vaikutusten arvioinnin tuloksiin ja johtopäätöksiin, kuten tv-1 306 Pudasjärvi Tolpanvaara-Jylhävaara.

1. vaihemaakuntakaavan lainvoimaiset tuulivoimaloiden alueet (tv-1), jotka kumotaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa:
Pahkakoski Peurasuo tv-1 314 li, Oulu, Pudasjärvi (poistuva osa tv-1 390)
Länsiosa alueesta korvautuu uudella tv-alueella. Itäosassa petolinnustoon kohdistuvia vaikutuksia.

Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen periaatteet Pohjois-Pohjanmaalla

Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 5.2.1999/132, 1.1.2025 alkaen Alueidenkäyttölaki) mukaan seudullisesti merkittävää tuulivoimaa koskevaa yleiskaavaa ei voida hyväksyä kunnanhallituksessa ja -valtuustossa ennen kuin alue on maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavassa tv-1 -alueena. Maakuntakaavasta tehty maakuntavaltuuston hyväksymispäätös voi kuitenkin olla valitus käsittelyn alaisena hallinto-oikeusasteissa eli kunnan päätöksenteko voi edetä maakuntakaavan hyväksymispäätöksen oikeuskäsittelyn aikana. Kuntakaavoituksen selvitykset ja yleiskaavoitus voivat edetä ehdotusvaiheen kuulemiseen saakka jo ennen maakuntavaltuuston hyväksymiskäsittelyä. Kuntakaavaratkaisu voi riittäväillä tarkemmilla selvityksillä perustellen erota maakuntakaavasta, mutta ei saa olla vastoin maakuntakaavan periaatteita. Hankekohtaiset maakuntakaavaa tarkemmat selvitykset ja yhteisvaikutusten arviointi (YVA) ovat ratkaisevana tekijänä arvioinnissa. Korkeimman hallinto-oikeuden päätös koskee maakuntakaavaan osoitetun tuulivoima-alueen yleiskaavoittamista maakuntakaavassa osoitettua laajempaan.

Huomioitavaa on, että osa TUULI-hankkeen maisemaselvityksen kohdekortteihin kirjatusta lievennystoimenpiteistä on tarkoitettu tarkemman, hankekohtaisen suunnittelun ohjaamisen työkaluksi tuulivoimalakohtaisella tasolla.

Maakuntakaava on yleispiirteisempi suunnittelun taso, jossa tarkastellaan seudullisesti merkittäviä tv-alueita erityisominaisuutta kuvaavan merkinnän kautta ja arvioidaan yhteisvaikutuksia maakunnallisella tasolla.

Hallintojohtajan esitys

Kaupunginhallitus käy keskustelun laadittavasta lausunnosta ja linjaa jatkovalmistelua

Päätös

Pudasjärven kaupunginhallitus pysyy 22.5.2023 hyväksytyyn tuulivoimaselvityksen takana ja Pudasjärven kaupungin tekninen johtaja valmistelelee kaupungin lausunnon tältä pohjalta ja perustelee maakuntakaavassa poistettavaksi merkittyjen alueiden tärkeyttä Pudasjärven kaupungin tuulivoimastrategialle ja potentiaalisia tuulivoima-alueita ei tulisi poistaa Pudasjärveltä maakuntakaavasta.

Hallituksen jäsenet Juhani Jurmu, Anni-Inkeri Törmänen, Sirkka Pankinaho, Jorma Kouva, Heikki Erkkilä, kaupunginjohtaja Tomi Timonen ja hallintosihteeri Mirja Moilanen ilmoittivat esteellisyytensä intressijäävi ja puheenjohtaja Vesa Riekkilä ilmoitti esteellisyytensä palvelussuhdejäävi ja he poistuivat asian käsittelyn ajaksi. Kaikki puheenjohtajat jääväsivät, joten tämän pykälän puheenjohtajaksi valittiin Marko Koivula.

Kokoukseen osallistui varajäseniä, Anni-Inkeri Törmäsen tilalla Sointu Veivo, Heikki Erkkilän tilalla Christa van der Vegt, Vesa Riekin tilalla Kauko Seppänen. Hallintojohtajan ollessa poissa ja sijaisena toimiva kaupunginjohtaja jääväsi itsensä, esittelijänä toimi tekninen johtaja Janne Karhu. Pöytäkirjanpitäjänä vs. resurssipäällikkö Tiina Turves

Christa van der Vegt jätti asiasta eriävän mielipiteen, liitteenä 1.

Jakelu

KH 20.02.2024 § 64
2737/10.02.00/2024

Valmistelija

tekninen johtaja Janne Karhu, 040 544 3219

Tekniset ja ympäristöpalvelut on valmistellut lausuntoa Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotusaineistosta. Lausuntoluonnos lähetetään kaupunginhallituksen jäsenille sähköpostilla. Lausunnon valmistelua jatketaan kokoukseen asti ja lausunto esitellään kokouksessa.

Lausunto tulee toimittaa Pohjois-Pohjanmaan liittoon 23.2.2024 mennessä.

Teknisen johtajan esitys

Kaupunginhallitus päättää:

- 1) antaa pöytäkirjan liitteenä olevan lausunnon Pohjois-Pohjanmaan energia ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotusaineistosta.
- 2) Pykälä tarkastetaan heti kokouksessa.

Päätös

Puheenjohtaja totesi, että on tehty kaksi teknisen johtajan esityksestä poikkeavaa esitystä ja niitä molempia on kannatettu, joten täytyy äänestää. Marko Koivulan (Mari Kälkälä, Kauko Seppänen ja Sointu Veivo kannattivat) tekemä esitys (liite 2) on JAA ja Christa van der Vegtin (Jouko Lohilahti kannatti) esitys (liite 3) on EI. Suoritetaan nimenhuutoäänestys
EI: Lohilahti, Van der Vegt
JAA: Seppänen, Koivula, Kälkälä, Lantto, Veivo, Tihinen

Toinen äänestys, jossa teknisen johtajan pohjaesitys on JAA ja Marko Koivulan esitys on EI.

EI: Seppänen, Koivula, Kälkälä, Lantto, Veivo

JAA: Lohilahti, Van der Vegt, Tihinen

Päätös:

- 1) Kaupunginhallitus antaa liitteenä 4 olevan lausunnon
- 2) Pykälä tarkistettiin kokouksessa

Hallituksen jäsenet Juhani Jurmu, Anni-Inkeri Törmänen, Sirkka Pankinaho, Jorma Kouva, Heikki Erkkilä, kaupunginjohtaja Tomi Timonen

ja hallintosihteeri Mirja Moilanen ilmoittivat esteellisyytensä intressijäävi ja puheenjohtaja Vesa Rieki ilmoitti esteellisyytensä palvelussuhdejäävi ja he poistuivat asian käsittelyn ajaksi. Kaikki puheenjohtajat jäivät, joten tämän pykälän puheenjohtajaksi valittiin Marko Koivula.

Kokoukseen osallistui varajäseniä, Anni-Inkeri Törmäsen tilalla Sointu Veivo, Heikki Erkkilän tilalla Christa van der Vegt klo 16:05 alkaen, Vesa Riekin tilalla Kauko Seppänen. Hallintojohtajan ollessa poissa ja sijaisena toimiva kaupunginjohtaja jäväsi itsensä, esittelijänä toimi tekninen johtaja Janne Karhu. Pöytäkirjanpitäjänä vs. resurssipäällikkö Tiina Turves.

Christa van der Vegt jätti asiasta eriävän mielipiteen.

Jakelu

Pohjois-Pohjanmaan liitto, kirjaamo